

Medicijngebruik in de TSO

Medicijnen in de broodtrommel

Nu onderwijs en opvang steeds meer samen gaan werken, worden (brede) scholen ook meer medeverantwoordelijk voor het welzijn van de kinderen. Dat geldt zowel voor het fysieke welzijn als ook voor het emotionele welzijn. Nu is dat laatste wel een aspect waar veel scholen actief beleid op hebben gemaakt; denk maar aan de kanjertrainingen en alle andere weerbaarheidscursussen voor kinderen.

Maar het fysieke deel van deze zorgverantwoordelijkheid is bij de kinderopvang meer ontwikkeld dan bij de meeste scholen en daarmee ook bij de meeste TSO's.

En toch komt het in de dagelijkse praktijk voor dat er problemen ontstaan omdat er geen duidelijke afspraken zijn over het omgaan met ziekte, het verstrekken van geneesmiddelen en medische handelingen. Ook het delen van verantwoordelijkheid op dit punt is nog niet op alle scholen goed afgebakend.

Voorbeelden uit de praktijk

Op een school in Noord Holland vond de TSO leiding bij het opruimen na de pauze een pilletje tussen de Knex. Het bleek Ritalin te zijn, maar het was niet bekend van welk kind het medicijn was.

Op een andere school kreeg een kind op het schoolplein tijdens de middagpauze een epileptische aanval. De TSO leiding was niet op de hoogte van het feit dat het kind medicijnen gebruikte voor epilepsie.

Nog een andere praktijksituatie waarbij een kind door het lint ging omdat het niet op tijd de Ritalin heeft genomen.

Wat doe je als TSO begeleid(st)er als een 8-jarig kind vraagt om een aspirientje omdat het zich niet lekker voelt? Zijn daar op school afspraken over? En wat te denken van een situatie waarbij een kleuter tijdens de schooluren ziek wordt en de ouders zijn niet in de gelegenheid om het kind snel op te halen. Is er dan een plek op school waar het kind zich onder toezicht even terug kan trekken?

Wiens verantwoordelijkheid?

De eerste vraag die opkomt is de vraag of de ouders zich voldoende bewust zijn van het belangrijke feit dat zij zelf hierin verantwoordelijkheid dragen? Door bijvoorbeeld te zorgen voor bereikbaarheid en noodadressen, maar ook door een

eerlijke informatieverstrekking aan de schoolleiding over de fysieke bijzonderheden van hun kind.

De school heeft ook een verantwoordelijkheid door actief beleid te maken op het omgaan met ziekte, het geven van medicijnen en medische handelingen. Het schoolbestuur is eindverantwoordelijk voor de TSO, dus in alle gevallen geldt dat beleid ook voor de TSO. Wanneer de TSO is overgenomen door de kinderopvang, betekent het dat het gezondheidsbeleid ook onder de wettelijke verantwoordelijkheid van de kinderopvanginstelling valt, wat een aandachtspunt is bij de GGD controle.

Samen met het onderwijsteam moeten heldere afspraken gemaakt worden over het handelingsprotocol en de daarbijbehorende verantwoordelijkheden en taakverdeling. Omdat dit punt ook de TSO raakt, is het van belang het ziektebeleid te bespreken met de MR waarna het vastgesteld kan worden (inspraak van ouders op het TSO beleid is een wettelijke verplichting).

Advies 1

Op schoolniveau een beleidsplan en een handelingsprotocol formuleren waarin duidelijk wordt hoe wordt omgegaan met ziekte en medicijngebruik. In het beleid worden ook de interne verantwoordelijkheden en taakverdeling vastgelegd.

Ziek worden tijdens de schooluren of tijdens de TSO

Het is van belang dat in het ziektebeleid ook is vastgelegd welke verantwoordelijkheid de TSO-begeleiding draagt in het handelingsscenario. Als een kind tijdens de lunch niet meer functioneert vanwege de koorts dan moet je handelen. Als de TSO een doorgedelegeerde verantwoordelijkheid heeft, dan betekent het dat er overlegd moet worden met de ouders/verzorgers (is er iemand thuis of elders beschikbaar om het kind op te halen of te verzorgen?). Je kunt afspreken dat de coördinator deze taak uitvoert, of een leidster. Welke afspraak er ook over gemaakt wordt; op papier zetten zodat het voor iedereen duidelijk is.

Als de TSO geen verantwoordelijkheid heeft, dan moet duidelijk zijn wie dan wel handelt, b.v. de leerkracht of de directeur.

Als er sprake is van een mogelijke infectieziekte kan de GGD wijzer geraadpleegd worden. In deze landelijke richtlijn staan onder andere adviezen rond infectieziekten (via www.ggd Kennisnet.nl/lchv; GGD wijzer met kinderen. Gezondheid en veiligheid bij 4 - 12 jarige kinderen. Of via www.rivm.nl/cib/themas/hygiene-en-veiligheid/).

Het verstrekken van medicijnen

Kinderen krijgen soms geneesmiddelen of andere zelfzorgmiddelen (bijvoorbeeld aspirine of ibuprofen) voorgeschreven die zij verspreid over de dag in moeten nemen, dus ook gedurende de tijd op school en op de TSO. Je kunt hierbij denken aan pufjes bij astma, antibiotica, of zepillen bij toevallen.

Ouders vragen de school of de TSO om deze medicijnen aan hun kinderen te geven. Het is zorgvuldig om deze toestemming vooraf schriftelijk vast te leggen. Door het zorgvuldig vastleggen van informatie in een overeenkomst wordt duidelijk wat beide partijen van elkaar kunnen verwachten. Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen over een langere periode moet ook regelmatig overleg plaatsvinden met de ouders over het verloop van de ziekte en eventueel wijzigingen van het medicijngebruik. Ook moet met ouders besproken worden wat te doen als een kind niet goed op de medicijnen reageert of als er een fout wordt gemaakt bij het toedienen. Wat vooral van belang is wanneer de ouders gebeld willen worden.

Deze afspraken kunnen worden opgenomen in de overeenkomst. In alle gevallen moet het telefoonnummer van de huisarts en/of de specialist op school en bij de TSO bekend zijn.

Bij een levensbedreigende situatie direct 112 bellen. Zorg in dat geval dat je alle relevante gegevens bij de hand hebt zoals naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van het kind, om welk geneesmiddel het gaat en welke reacties te zien zijn (eventueel welke fout is gemaakt). Informeer ook de directeur of de locatieleider.

Ouders moeten op de hoogte zijn van deze handelwijze.

Advies 2

Geef nooit zonder (schriftelijke) toestemming van de ouders medicijnen aan kinderen. Zelfs geen aspirientje.

Medisch handelen

In uitzonderlijke gevallen zullen ouders de school/TSO vragen om handelingen te verrichten die vallen onder 'medisch handelen'.

Te denken valt aan het geven van sondevoeding, het meten van de bloedsuikerspiegel door middel van een vingerprikje, of het toedienen van een injectie.

Medisch handelen is vastgelegd in de Wet BIG. De handelingen kunnen worden verdeeld in

- Risicovolle handelingen
- Voorbehouden handelingen

In het algemeen worden de risicovolle handelingen uitgevoerd door de ouders zelf of een medewerker van de thuiszorg. In principe is dit het meest veilig. Voor alle risicovolle handelingen moet je voor de uitvoer een bekwaamheidsverklaring hebben. Deze verklaring kan worden afgegeven door een daarvoor bevoegde persoon, als de ouders en/of een thuiszorgmedewerker. Voor een bekwaamheidsverklaring moet je de handeling regelmatig uitvoeren. Eén keer per jaar is onvoldoende voor een geldige verklaring.

Voorbehouden handelingen mogen alleen door artsen verricht worden. Anderen dan artsen mogen deze handelingen alleen uitvoeren in opdracht van een arts, in het bezit van een bevoegdheidsverklaring.

Risico/aansprakelijkheid

Een school/TSO die niet kan bewijzen dat er sprake is van handelingsbekwaamheid of een overgedragen bevoegdheid, is zowel civielrechtelijk als ook strafrechtelijk aansprakelijk bij schade bij het verlenen van zorg.

Advies 3

Het medisch handelen op school is een aspect wat zowel verzekeringstechnisch als juridisch duidelijk moet zijn. Dat geldt zowel voor de school als ook voor de betrokkenheid van de TSO medewerkers. De positie van de TSO medewerkers is extra kwetsbaar als er sprake is van vrijwilligheid. Daarom is het belangrijk om dit aspect te benoemen in de vrijwilligersovereenkomst en dit ook als zodanig te bespreken met de betrokken medewerkers.

Zonder vrijwilligersovereenkomst geen risicovolle handelingen, en zeker geen voorbehouden handelingen uitvoeren!!!

(dit artikel is een bewerking van het protocol geneesmiddelenverstrekking en medische handelingen in kindercentra- PIKO augustus 2005)